

การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตย
ในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย

นางสาวสุภา รัตนมาโร

005737

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

i 179A8629

SOCIALIZATION OF DEMOCRATIC VALUES IN KLONG CHAN
COMMUNITY AND IN KLONG TOEY SLUM

Miss Suda Rattanamaro

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Sociology

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในชุมชนคลองจั่น
และสลัมคลองเตย

โดย นางสาวสุภา รัตนมาโร

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... *สุภา รัตนมาโร* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *M. J. A. Khan* ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง)

..... *Bid. malinda* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

..... *Deep Deen* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทร อ่อนคำ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในชุมชนคลองจั่น
และสลัมคลองเตย

ชื่อนิสิต

นางสาวสุภา รัตนมาโร

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.อมรา พงศาพิชญ์

ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ปีการศึกษา

2522

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่แสดงออกทั้งในค่านิยมพฤติกรรมและความคิดของครอบครัวในเคหะชุมชนคลองจั่น และครอบครัวในสลัมคลองเตย ข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาได้มาจากการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว โดยได้เลือกตัวอย่างจากครอบครัวในเคหะชุมชนคลองจั่น 50 ครอบครัว และจากครอบครัวในสลัมคลองเตย 50 ครอบครัว ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือมีความแตกต่างกันในเรื่องค่านิยมแบบประชาธิปไตยและการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยระหว่างครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและครอบครัวในสลัมคลองเตย โดยที่ผลการวิจัยโดยส่วนรวมพบว่า ครอบครัวในชุมชนคลองจั่นมีค่านิยมแบบประชาธิปไตยและมีการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยสูงกว่าครอบครัวในสลัมคลองเตย แต่เมื่อศึกษาถึงค่านิยมและการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในแง่ต่าง ๆ ผู้วิจัยได้พบว่า

1. ในแง่ของความห่วงใยในผู้อื่น ครอบครัวยุคใหม่มีค่านิยมและมีการปลูกฝังค่านิยมในลักษณะที่สูงกว่าครอบครัวยุคก่อน
2. ในแง่ของความมีใจกว้าง ครอบครัวยุคใหม่มีค่านิยมและมีการปลูกฝังค่านิยมในลักษณะที่สูงกว่าครอบครัวยุคก่อน
3. ในแง่ของการให้สิทธิเสรีภาพ ครอบครัวยุคใหม่มีค่านิยมและมีการปลูกฝังค่านิยมในลักษณะที่สูงกว่าครอบครัวยุคก่อน
4. ในแง่ของการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็น ครอบครัวยุคใหม่มีค่านิยมและมีการปลูกฝังค่านิยมในลักษณะที่สูงกว่าครอบครัวยุคก่อน
5. ในแง่ของการเคารพซึ่งกันและกัน ครอบครัวยุคใหม่มีค่านิยมและมีการปลูกฝังค่านิยมในลักษณะที่สูงกว่าครอบครัวยุคก่อน
6. ในแง่ของความรับผิดชอบ ครอบครัวยุคใหม่มีค่านิยมและมีการปลูกฝังค่านิยมในลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน.

Thesis Title Socialization of Democratic Values in Klong Chan
Community and in Klong Toey Slum
Name Suda Rattanamaro
Thesis Advisor Assistant Professor Amara Pongsapich, Ph.D.
Department Sociology and Anthropology
Academic Year 1979

ABSTRACT

The purpose of this study is to compare the families in Klong Chan community and in Klong Toey slum in terms of socialization of democratic values in material ideology and behavior.

The data for the present study were gathered by interviewing heads of households. The total sample included 100 families. Within these samples 50 families were in Klong Chan community and 50 families in Klong Toey slum.

The results are as hypothesized, that is, between the families in Klong Chan community and in Klong Toey slum, there are significant difference in degree of Democratic Values the families practice. The data suggest that the families in Klong Chan community socialize the democratic values to the children more than the families in Klong Toey slum.

The finding shows about

1. The study indicated that the families in Klong Chan community value concern for others and practice their children more than the families in Klong Toey slum.

2. The study indicated that the families in Klong Chan community value liberal ideas and children are taught to be open - minded while the families in Klong Toey slum are less so.

3. The study indicated that the families in Klong Chan community value freedom more than the families in Klong Toey slum. They allow their children to have freedom.

4. The study indicated that the families in Klong Chan community value opinion and encourage their children to express their opinion more than the families in Klong Toey slum.

5. The study indicated that the families in Klong Chan community value respect for others and teach their children to respect others more than the families in Klong Toey slum.

6. The study indicated that the families in both community value responsibility and teach their children to have responsibility.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้เพราะข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลือ และแนะนำดูแลเอาใจใส่อย่างดียิ่งจากอาจารย์ พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ตลอดจน ญาติที่อยู่ใกล้ชิดอย่างมากมาย ซึ่งอาจกล่าวนามไว้เพื่อเป็นเกียรติ ณ ที่นี้คือ

ศาสตราจารย์ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง ประธานกรรมการในการสอบ วิทยานิพนธ์ได้เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ข้อคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการ วิทยะและอื่น ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบสิ้นการวิจัย ด้วยความกรุณาของอาจารย์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงสำเร็จลงด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.อมรา พงศาพิชญ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ กรุณาให้ความเอาใจใส่และให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดตลอดมา ทำให้ข้าพเจ้ามีความมั่นใจและเกิดความพยายามทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ไปด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต อ่อนคำ กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ได้ให้ คำแนะนำที่ถูกต้องพร้อม และให้แนวความคิดต่าง ๆ ในการวิจัย และกรุณาสละ เวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ชลิต ทองปลิว ได้กรุณาในการเก็บข้อมูล โดยเฉพาะที่สลัม คลองเตย รวมทั้งคุณจำลอง วัฒนทอง ซึ่งได้เป็นผู้นำทางในการขอสัมภาษณ์ หัวหน้าครอบครัวในสลัมคลองเตย เฉพาะล๊อค 2 ตลอดจนแนะนำสิ่งอันเป็น ประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างดียิ่ง โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก

นอกจากนี้ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนของข้าพเจ้า ต่าง เป็นกำลังใจอันสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ คุณพ่อและคุณแม่ซึ่งให้ทั้งทุนทรัพย์และ กำลังใจจนข้าพเจ้าเกิดความมานะบากบั่นในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อน ๆ ซึ่งได้ ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากและนับว่า

มีความสำคัญต่อความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือคุณวันเพ็ญ วิรัชโกวิท
คุณวาริ ลิ้มนุสนธิ คุณวราภรณ์ พันธุ์วงศ์กล่อม และคุณนิวัติชัย คันธาแก้ว
ซึ่งสนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมา

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ พ่อและแม่ และ
ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทั่ว ๆ ไป ณ ที่นี้ เพราะถ้าปราศจากความช่วยเหลือ
และสนับสนุนจากท่านแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่อาจจะสำเร็จลงได้ด้วยดี.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
2 ผลการวิจัยและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง.....	12
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	32
4 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย...	58
5 ค่านิยมแบบประชาธิปไตยของครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและ สลัมคลองเตย.....	68
6 การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยของครอบครัวในชุมชนคลองจั่น และสลัมคลองเตย.....	83
7 สรุปอภิปรายผลและขอเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	117
ประวัติผู้เขียน.....	132

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	หัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตยจำแนกตามอายุ.....	58
2	หัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตยจำแนกตามประเภทครอบครัว.....	59
3	หัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตยจำแนกตามจำนวนบุตร.....	60
4	หัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตยจำแนกตามการคบเพื่อน.....	61
5	หัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตยจำแนกตามการเป็นหนี้.....	62
6	หัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตยจำแนกตามประเภทของอาชีพ.....	63
7	หัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตยจำแนกตามระดับรายได้.....	65
8	หัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตยจำแนกตามระดับการศึกษา.....	67
9	ค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของความหวังใยในผู้อื่นของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	69
10	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของความหวังใยในผู้อื่นของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	70

ตารางที่

หน้า

11	ค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของควมมีใจกว้างของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	71
12	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของควมมีใจกว้างของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	72
13	ค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการให้สิทธิเสรีภาพของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย..	73
14	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการให้สิทธิเสรีภาพของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	74
15	ค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็นของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	75
16	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็นของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	76
17	ค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการเคารพซึ่งกันและกันของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย...	77
18	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการเคารพซึ่งกันและกันของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	78

- 19 ค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของความรับผิดชอบของ
หัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย..... 79
- 20 ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของความ
รับผิดชอบของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย 80
- 21 ค่านิยมแบบประชาธิปไตยของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่น
และสลัมคลองเตย..... 81
- 22 ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับค่านิยมแบบประชาธิปไตยของหัวหน้าครอบครัว
ในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย..... 82
- 23 การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของความห่วงใย
ในผู้อื่นของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย 84
- 24 ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของ
ความห่วงใยในผู้อื่นของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและ
สลัมคลองเตย..... 85
- 25 การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของควมมีใจกว้าง
ของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย..... 85
- 26 ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของ
ควมมีใจกว้างของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัม
คลองเตย..... 86
- 27 การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการให้สิทธิเสรีภาพ
ของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย..... 87

28	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการให้สิทธิเสรีภาพของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	88
29	การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็นของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	89
30	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็นของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย	90
31	การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการเคารพซึ่งกันและกันของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย	91
32	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการเคารพซึ่งกันและกันของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	92
33	การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของความรับผิดชอบของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย	93
34	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยในลักษณะของการปลูกฝังความรับผิดชอบของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	95
35	การปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	96
36	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมแบบประชาธิปไตยของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนคลองจั่นและสลัมคลองเตย.....	97